

BIULETYN

Wydział Chemii UAM - Informator Dziekana

27/11

**PROF. DR HAB. WIESŁAW ANTKOWIAK
W DNIU 29 PAŹDZIERNIKA BR. OBCHODZI 80. URODZINY**

Szanowny Panie Profesorze,

Z okazji Jubileuszu
najserdeczniejsze życzenia zdrowia,
szczęścia, stu lat oraz wszystkiego
co daje radość i zadowolenie w życiu

składa
w imieniu całej społeczności Wydziału Chemii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza

Andrzej Molski
Dziekan

Sylwetka prof. dr. hab. Wiesława Antkowiaka

Prof. zw. dr hab. Wiesław Antkowiak urodził się 29 października 1931 roku w Pniewach, pow. Szamotuły. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1951 roku w poznańskim Gimnazjum Ogólnokształcącym im. Ignacego Paderewskiego. Rozpoczął następnie studia chemiczne na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Poznańskiego, uzyskując w roku 1955 tytuł magistra. Już w czasie studiów rozpoczął pracę dydaktyczną jako zastępca asystenta (od 1954 roku), a wkrótce po ukończeniu studiów otrzymał stanowisko asystenta w Katedrze i Zakładzie Chemii Organicznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Za pracę pt. „O niektórych zagadnieniach stereochemicznych z zakresu pochodnych bornanu” wykonaną pod kierunkiem wybitnego chemika-organika Profesora Jerzego Suszki otrzymał w roku 1959 stopień doktora nauk przyrodniczych, a w roku 1966 uzyskał stopień doktora habilitowanego i stanowisko docenta na podstawie pracy „O nowych przekształceniach konfiguracyjnych i strukturalnych w grupie monoterpenów bicyklicznych”. W prowadzonej później samodzielnie pracy badawczej Profesor Wiesław Antkowiak pozostał wierny tematyce chemii układów terpenowych, jednocześnie intensywnie i z powodzeniem eksplorując nowe obszary badawcze. W roku 1978 otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1991 profesora zwyczajnego. W ciągu swej pracy na Uniwersytecie Profesor Antkowiak wypromował 14 doktorów i około 90 magistrantów, którzy kontynuują pracę na różnych polach chemii.

Oprócz chemii terpenów Profesor zajmował się chemią nukleozydów i oligonukleotydów, co wynikało z faktu, że w końcu lat 60-tych XX wieku włączył się w budowanie od podstaw, tworzonego z inicjatywy i pod kierunkiem Profesora Macieja Wiewiórowskiego, aktywnego, interdyscyplinarnego zespołu badaczy zajmującego się tematyką chemii, biochemii i biologii kwasów nukleinowych. Zespół ten, który trwale zaznaczył się w chemii kwasów nukleinowych swymi dokonaniem na światowym poziomie, był załączkiem Instytutu Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk utworzonego, zorganizowanego

i przez wiele lat kierowanego przez Profesora Wiewiórowskiego. Wśród wybitnych badaczy pracujących w tym Instytucie znajdują się wychowankowie Profesora Antkowiaka. Kilku innych wybrało karierę naukową w instytutach i uczelniach zagranicznych, dając istotny wkład w rozwój badań i przynosząc chlubę macierzystej uczelni.

Trzecim nurtem badań Profesora Antkowiaka są badania biologicznie czynnych substancji (głównie toksycznych) wyodrębnionych z grzybów. Zaowocowały one ustaleniem struktury śmiertelnie trującej toksyny grzyba o nazwie zasłonak rudy (*Cortinarius Orellanus*) o niespotykanej strukturze bis-N-tlenku tetrahydroksy-bipirydyłu. Nietypowe właściwości tej cząsteczki stały się tematem dalszych badań o charakterze podstawowym, dotyczących mechanizmu reakcji pericyklicznych.

Oprócz działalności badawczej drugim polem działania Profesora Antkowiaka była działalność dydaktyczna. Oddawał się jej z wielką pasją i entuzjazmem. Przez parędziesiąt lat prowadził podstawowy wykład z chemii organicznej, zawsze dbając o wysoki poziom i włączanie do wykładu najnowszych osiągnięć nauki. Był redaktorem skryptu do ćwiczeń specjalistycznych, a przede wszystkim kierował zespołem tłumaczy przekładających na język polski doskonały podręcznik chemii organicznej Morrisona-Boyda, przyjmując wiodącą rolę w pracach przekładowych. Podręcznik ten doczekał się wielu wznowień i przez lata był podstawowym źródłem wiedzy z chemii organicznej dla studentów polskich uczelni. Profesor nie zaniedbywał też działalności popularyzatorskiej. Prowadził wykłady i sprawował opiekę nad sekcją chemiczną Poznańskiego Młodzieżowego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wielu uczniów pod Jego wpływem wybrało później studia chemiczne.

Profesor był niezwykle czynny w propagowaniu nowych metod instrumentalnych, zwłaszcza metod spektroskopowych. Jeszcze w latach 60-tych przetłumaczył pierwszy podręcznik spektroskopii absorpcyjnej Dryera i był promotorem zakupu i instalacji na Wydziale Chemii UAM jednego z pierwszych w kraju spektrometrów magnetycznego rezonansu jądrowego. Był też gorącym propagatorem tej nowej wówczas metody instrumentalnej organizując i współorganizując kursy i seminaria. Te zainteresowania Profesora najlepiej oddaje nazwa kierowanego przez Niego aż do emerytury Zakładu Spektrochemii Organicznej.

Profesor pełnił liczne funkcje na Wydziale, jak i w innych instytucjach. Był kolejno prodziekanem (1981-1984) i dziekanem (1984-1985), wiele lat członkiem Senatu UAM, a poza Uniwersytetem od 1981 roku był członkiem Rady Naukowej IChO PAN w Warszawie, oraz Rady Naukowej IChB PAN w Poznaniu (nadal pełni tę funkcję). W latach 1966-1968 był członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Chemicznego, a następnie w latach 1984-1987 członkiem Komisji Terminologii Chemicznej Towarzystwa.

Profesor Antkowiak zawsze był zwolennikiem jak najszerzej współpracy naukowej z zagranicznymi ośrodkami badawczymi. Spędził dłuższy staż badawczy w National Research Council w Kanadzie, a następnie, jako wizytujący profesor w ośrodku National Institutes of Health w Bethesda, USA. Owocem kontaktów Profesora była współpraca badawcza oraz możliwość odbycia staży przez wielu młodych naukowców. Profesor był promotorem nadania wybitnemu badaczowi Arnoldowi Brossiemu z NIH godności Doktora Honoris Causa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Profesor Wiesław Antkowiak jest autorem 93 prac naukowych opublikowanych w wiodących czasopismach światowych, licznych (ok. 80) wykładów i komunikatów na zjazdach naukowych. Po przejściu na emeryturę nadal czynnie pracuje w laboratorium, kontynuując badania w swej ulubionej dziedzinie.

(Opracował: prof. UAM dr hab. Jan Milecki)